In drie jaar door naar reguliere bovenbouw

XS-klas: veilige plek voor basisschool af hebben

Wat te doen met je kind als het twee of drie jaren heeft overgeslagen op de basisschool? Gewoon aanmelden bij een lyceum en laten instromen in een klas waar iedereen een paar jaar ouder is? Niet ideaal. Gelukkig zien we steeds vaker alternatieven. Zoals de XS-klas van het Carolus Borromeus Lyceum in Helmond.

Ruud van de Westerlo en Eveline Vermeulen

Tekst en foto's: Martin van Rooij

HB-kinderen die de

Een nieuw gebouw in een nieuwe wijk. Het is pauze; een flink rij staat voor de kantine. Op de achtergrond klinkt muziek van Sky Radio. Zo kan het dus ook.

We spreken Eveline Vermeulen en Ruud van de Westerlo. Vermeulen is afdelingsleider klas 3-6 van het vwo van het Carolus Borromeus College, een school die dit jaar 100 jaar bestaat. Van de Westerlo is afdelingsleider van klassen 1-2 van havo-vwo. Samen zijn ze verantwoordelijk voor het hoogbegaafdenonderwijs aan de Helmondse school.

KLAAR MET DE BASISSCHOOL

XS staat voor..? Vermeulen: "We hebben op onze school XL-leren – wat een woordspeling is op excellent leren – voor leerlingen die meer aankunnen, veelal hoogbegaafde leerlingen. Denk aan verdieping, verbreding of extra vakken. Met ingang van het huidige schooljaar zijn we gestart met een speciale groep voor hoogintelligente kinderen die van het basisonderwijs afkomstig zijn. Het is ons antwoord op de vraag van steeds meer ouders om een oplossing. Hun kind was klaar op de basisschool; die had hun zoon of dochter niets meer te bieden. Steeds vaker kregen we de vraag of wij hen konden helpen."

De school besloot zijn licht op te steken bij een zusterschool. Vervolgens is een deel van de lesstof (mens en maatschappij, science) ontwikkeld, is de lessentabel samengesteld en is de begeleiding van collega's in gang gezet. In september 2017 ging de XS-klas van start. Van de Westerlo: "We zijn gestart met één groep, met zes leerlingen die de basisschool af hebben. Ze zijn toe aan het VO, maar hebben behoefte aan extra ondersteuning, bijvoorbeeld omdat sommigen nog erg jong zijn. De bedoeling is dat deze leerlingen na drie of vier jaar kunnen doorstromen naar de reguliere vierde klas van het gymnasium, of eventueel vier havo of atheneum. Een andere doelstelling is dat deze kinderen (weer) met plezier naar school gaan."

EXTRA AANDACHT

Met name op het gebied van de executieve functies kunnen de (veelal jonge) leerlingen van de XS-klas wat extra ondersteuning gebruiken. Vermeulen: "Het leren leren zit er nog niet in. *Plannen* bijvoorbeeld. Vinden ze hartstikke lastig. Verder zijn de metacognitieve vaardigheden – het denken over het eigen denken – nog niet erg ontwikkeld. Van de Westerlo: "Tijdens de intake vragen we ouders altijd wat hun voorkeur heeft: de XS-klas of het reguliere traject. De ouders van deze kinderen gaven de voorkeur voor XS omdat de ontwikkeling van

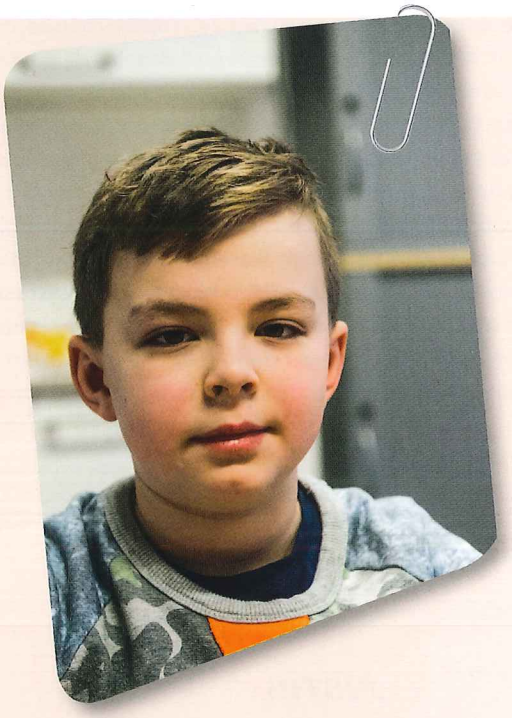

EVAN

Evan (10) komt uit Lieshout. Dat betekent iedere keer ruim dertig minuten fietsen (enkele reis). Ondanks zijn jeugdige leeftijd heeft Evan de basisschool al af; hij sloeg twee klassen over. "Mijn klasgenoten vinden het wel jammer dat ik weg ben, want we zaten maar met zijn zessen in de klas." De nieuwe school bevalt goed, maar het huiswerk minder. "Daar heb ik een beetje een hekel aan", zegt Evan, die op de basisschool alleen in het laatste jaar een of soms twee keer per week huiswerk kreeg. Zijn favoriete vakken zijn Mens en Maatschappij. "Dat is geschiedenis en aardrijkskunde", legt hij uit. Waarom vind je dat het leukste vak? "Omdat we een leuke leraar hebben. Maar ook de lesstof is leuk. We hebben het over de Romeinen. Da's gewoon cool."

BART

Bart (12) uit Helmond zit te werken met een koptelefoon op, met muziek. "Dan kan ik me beter concentreren", zegt hij. Hij is blij met de school. "Ik ben een jaar eerder dan andere kinderen naar de basisschool gegaan, omdat ik me thuis zat te vervelen. Later ben ik van basisschool veranderd, omdat ik niet de uitdaging kreeg die ik nodig had. Ik vond het op de basisschool niet zo leuk." In de XS-klas van het Carolus Borromeus zit hij op zijn plek. "Hier krijg ik wel de uitdaging die ik nodig heb en er wordt naar mij gekeken zoals ik ben", zegt Bart, die humaniora het leukste vak vindt. "Dat is filosofie en levensbeschouwing." Bart weet al wat hij later wil gaan doen. "Zelf een supermarkt oprichten en daarvan de manager zijn. Dat lijkt me leuk en ik denk ook dat dat me genoeg uitdaging biedt."

JUSTIN

Justin is met zijn negen jaren een van de twee jongste leerlingen van de Xs-klas. Justin vond de basisschool 'hartstikke leuk'. Nou ja, het deel dan dat hij meemaakte. Hij sloeg namelijk groep 3, 6 en 8 over. Justin kijkt graag in atlassen en in wetenschappelijke boeken. Wat vindt hij het leukste vak? "Wiskunde. Ik wil later architect worden. Dan is wiskunde belangrijk. Want als je één fout maakt, dat gaat het goed fout!"

hun kind in sociaal-emotioneel opzicht nog niet zo ver is als die van 'normale' brugklassers, omdat hun kind in de XS-klas extra begeleiding krijgt en les krijgt met gelijkgestemden. We hebben bovengemiddelde aandacht voor hun ontwikkeling als mensen. Daarom verwachten we dat ze na drie jaar kunnen instromen in de reguliere klassen. Waar die extra aandacht in zit? Op de XS-klas staat niet één maar staan twee mentoren. Ook is er meer aandacht voor de ontwikkeling van studievaardigheden. Daarnaast bieden we mindfulness aan."

Vermeulen: "Bij het gymmen doen we het anders. Gymmen met zijn zessen is niet handig. Daarom heeft de XS-klas gymles met een havo-1 groep. Dat wringt soms en dwingt deze leerlingen zich af te vragen: beweeg ik mee of niet? Ook daar hebben we extra aandacht voor. Om ze te trainen in hoe ze zich kunnen opstellen, krijgen ze een training Rots en Water, overigens samen met die havo-groep."

De leerlingen (of hun ouders, met de auto) leggen behoorlijke afstanden af om onderwijs te kunnen volgen in de XS-klas van het Helmondse lyceum. Wat zegt dat? Van de Westerlo: "Dat bewijst dat fulltime hoogbegaafdenonderwijs niet overal voorhanden is terwijl de behoefte eraan sterk is. De ouders van deze kinderen zijn vaak al jaren voor hun kind op zoek naar passend onderwijs. Die kinderen lopen soms vast op de basisschool of voelen zich structureel niet begrepen. Als er dan goed onderwijs is, zijn mensen bereid daar verder voor te rijden."

FLINKE INVESTERING

Een groep van zes leerlingen, met niet één maar twee mentoren: dat is een dure groep (of grap). Van de Westerlo: "Klopt. We hebben onszelf een doel gesteld. Onze directie heeft financiële ruimte gecreëerd om hieraan te beginnen. We wisten dat we met een kleine groep zouden starten. Overigens zijn niet alleen de financiën een punt van aandacht; ook de interne communicatie is dat. Elders op de school hebben we groepen van dertig leerlingen of meer. Je zult dus goed aan je medewerkers moeten uitleggen waarom we dit doen, want anders heb je weinig draagvlak."

Vermeulen: "Verder moeten collega's die lesgaven in de XS-klas zich verder ontwikkelen, bijvoorbeeld door zich te bekwamen in onderwijs specifiek voor hoogbegaafden. Ook moeten ze zelf lesmateriaal ontwikkelen als passend materiaal niet voorhanden is. Maar dat biedt ook kansen. XS-onderwijs brengt niet alleen onze *leerlingen* iets, maar ook onze *leerkrachten*. Zij kunnen zich blijvend ontwikkelen binnen hun vakgebied en leren steeds meer te differentiëren." Stellen we nog meer eisen aan de XS-klas-leerkracht? Vermeulen. "Een

leerkracht aan de XS-klas moet ook creatief zijn, gevoel voor humor hebben en affiniteit met hoogbegaafde leerlingen. En: niet bang zijn. Hij moet ervan uitgaan dat zijn leerlingen allemaal slimmer zijn dan hij, maar dat hij zelf voorlopig nog wat meer bagage heeft. Maar het doel is dat ze de leerling voorbij groeien."

WENNEN AAN HUISWERK

Een van de grootste hindernissen voor de leerlingen van de XS-klas is huiswerk. Van de Westerlo: "Het jezelf ergens toe zetten. Het leren van woordjes Frans, bijvoorbeeld. Op de basisschool hebben ze niet of nauwelijks huiswerk gehad. En wat doe je dan? Voor alle vakken meteen huiswerk? Of eerst voor maar een paar? Ze waren gewend dat ze zich zonder al te veel inspanning de stof eigen konden maken. Dat is niet meer. We zijn soms ook best schools en gaan er niet mee akkoord dat ze proberen te onthouden wat ze voor welk vak aan huiswerk krijgen. Nee, agenda pakken en opschrijven."

Wat hopen Vermeulen en Van Westerlo dat de stand van zaken over vijf jaar zal zijn? Vermeulen: "Dat de eersten dan hun diploma hebben en door kunnen naar een plek waar ze passen." Van de Westerlo: "We streven naar twaalf tot vijftien leerlingen per leerjaar. En wie weet kunnen leerlingen die straks in de vierde zitten de buddy zijn van een kind in groep een of twee. Kortom: hopelijk hebben we over vijf jaar een kleine vijftig leerlingen. En dan, na drie jaar, door naar de reguliere bovenbouw. Overigens laten we ze dan niet los. We blijven ze dan begeleiden."

Meer info over de XS-klas op www.carolus.nl/onderwijstypen/Xs.

THOMAS

Thomas (12) komt uit Mariahout en fietst iedere dag een uur heen en een uur terug. In tegenstelling tot Evan en Justin sloeg Thomas geen klassen over op de basisschool. Waarom kozen zijn ouders voor de XS-klas op het Carolus Borromeus College als de school best ver van huis ligt? "Alle lycea liggen wat verder weg van Mariahout. En aangezien ik hoogbegaafd ben leek ons de XS-klas een goede plek voor mij." Het bevalt hem goed. "Ik krijg volop uitdaging en we hebben leuke leraren. En het is gezellig in deze klas, ook al is de klas maar klein. Op de basisschool zat ik in een klas met 34 leerlingen." Het leukste vak vindt Thomas science. "Dat is natuur- en scheikunde en ik vind techniek interessant. Het verklaart dingen die om je heen gebeuren." Wat Thomas later wil worden, weet hij nog niet precies.
"Zoiets als professor of uitvinder."

GUUS

Ook Guus (12) komt uit Helmond. Hij woont niet ver van de school. Op de basisschool deed hij groep 7 en 8 in één jaar. De basisschool beviel goed, maar de XS-klas ook. "Ze houden hier rekening met je. Als je sneller kan, mag je sneller door de stof heen. We werken vaak aan twee opdrachten tegelijk. Als je in de ene opdracht heel goed bent, mag je daar stukken van laten vallen zodat je meer tijd aan de andere opdracht kunt besteden." Science (natuurkunde, scheikunde en techniek) vindt hij het leukste vak. "Ik doe graag dingen met mijn handen. Thuis ook; ik maak dingen van hout of haal dingen uit elkaar. Een beetje klooien." Helemaal perfect vindt hij de XS-klas niet. "Zes leerlingen is wel wat weinig, zeker als er mensen ziek zijn.
En af en toe is het hier té gezellig."